

ליל שבת קודש פרשת וישב ה'תשס"ו

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי שיחת רביז"ל בשיחות הר"ן סי' ק"ע המדבר מענין יגיעות בעבודת השם יתברך, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, מוהרנ"ת ז"ל סיפר, פעם אחת שאלתי את רביז"ל, מדוע כמה יראים התייגעו בעבודת ה' הרבה מאד (שקורין האריווין), ואף על פי כן לא הגיעו למדרגת הצדיקים הגדולים, והשיב רביז"ל בפשיטות, "מסתמא לא התייגעו כל כך", ואמר בזה הלשון: "מן הסתם האבן זיית ניט גיהאריוועט", כי הכלל, שעיקר הוא היגיעה והכל לפי רוב המעשה, עד כאן שיחת רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה בשיחה זאת של רביז"ל מונח הרבה מאד, ויכולים להוציא ממנו לימודים עצומים לכל החיים, כי הכל תלוי ביגיעות ועבודות, אם אדם מכניס טרחות ויגיעות בעבודת השם יתברך, בוודאי יזכה להגיע אל מעלות ומדרגות רמות, עין לא ראתה אלקים זולתיך, ויהיו כל העולמות פתוחים לפניו ממש, אבל אם לא ירצה לטרוח ולהתייגע, ויהיה עצלן ובמלן, לא יזכה לכלום, ודרך בני אדם לקנאות מאד בכני גילם שזכו לאיזה מעלה וגדולה, והקנאה אוכלת אותם ממש, למה זכה ההוא למעלה זאת, והם לא זכו אליה? אבל התירוץ הוא פשוט, ההוא טרח וייגע להגיע אל מעלה זאת, והם לא טרחו ולא יגעו כלל, רק חשבו שיגיעו אליה בדרך ממילא, ולכן מתקנאים בו, אבל אין הדבר כן, רק הכל תלוי ביגיעות ועבודות, ואם היה האדם טורח וייגע כמו חבירו, בוודאי היה מגיע לאותו מעלה, ואולי יותר ממנה.

והנה על מדת הקנאה צריך אדם לעבוד הרבה מאד לינצל ממנה, כי הקנאה הורסת את האדם לגמרי, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קנ"ב): כל מי שיש בו קנאה עצמותיו מרקיבים, שנאמר (משלי י"ד) ורקב עצמות קנאה, וריקבון זאת נעשה עוד בחיים חיותו של האדם, כי אוכל את עצמו ממש מדי יום ביומו, כשרואה את גדולת חבירו והצלחתו, עד שמרוב קנאה לא נשאר ממנו כלום רחמנא ליצלן, ובמקום לטרוח ולהתייגע כמו חבירו, הן בגשמיות והן ברוחניות, ולהגיע לאותו מעלה, הוא עומד ומסתכל בו, ואוכל את עצמו מרוב קנאה, ושואל, למה לה הוא

יש, ולי אין, וממדת הקנאה באה אחר כך שאר כל המדות רעות, כי מיד שיש בו קנאה, מתיר לעצמו לשנוא אותו, כי נדמה לו כאילו חבירו מעכב אותו מלהגיע אל ענינו, מה שאינו אמת כלל, כי כל אחד יכול להגיע אל כל מה שרוצה להגיע, אם רק יהיה לו רצון, אבל הקנאה מעוורת את עיניו, ונדמה לו כאילו חבירו מונע אותו, ומן השנאה מתיר לעצמו לעשות לו רשעות, כי למה לא ינקום בשונא שלו, שגורם לו כל כך הרבה רעות מדומות, והרשעות מביא אותו עד רציחה ממש רחמנא ליצלן, כי אם כבר מותר לשנאותו, ולעשות לו כל מיני רשעות, כבר הותרה הרצועה לרצוח אותו ממש רחמנא ליצלן, כי הרי עומד בדרכו ומונע אותו, ולמה לא יסלק אותו מן העולם לגמרי רחמנא ליצלן, וכל מדות אלו הם יסוד השקר, כי ש'ק'ר' הוא ג' אותיות, אות האמצעי הוא ק' שהוא ק'נאה, שמשם מתחיל הכל, ואחר כך בא לידי ש' שהוא ש'נאה, ואחר כך בא לידי ר', שהוא ר'שעות ור'ציחה רחמנא ליצלן, והכל מתחיל ממדת הקנאה, ולכן האדם צריך להזדרז מאד ולעקור מעצמו מדת הקנאה, ורק על ידי זה יהיה חיים טובים באמת.

ובאמת אנחנו רואים שמדת הקנאה מצוי כבר אצל ילדים קטנים, כי כשנולד ילד בבית, הוא מקבל את כל האהבה ותשומת לב מן ההורים, אבל מיד שנולד עוד ילד, הקנאה מתחיל לבעור בו, למה בא עוד ילד לקחת האהבה והתשומת לב שלי, ומה כבר ישאר בשבילי? ואם לא מלמדין הילד בקטנותו להתחלק עם אחיו, ושיש מספיק אהבה ותשומת לב בשביל כולם, אזי הקנאה יגדל ויצמח בו עד שיגרום לו הרבה רעות רחמנא ליצלן, ולכן צריכין ללמוד עם ילדים קטנים איך לחיות עם אחרים, ולהתחלק עמהם, וכשנותנים לו ממתקים ודברים טובים, יתנו לו יותר שישפיק לו לחלק גם עם אחרים, ובוהו יקבע בלבו מדת החסד והאהבה, ויעקור ממנו מדת הקנאה והצר עין.

ולכן אין שום שאלה וקושיא למה זכה איזה צדיק להגיע למעלה ומדריגה רמה שלא זכו אחרים, ולמה הוא כל כך אהוב לאביו שבשמים, כי לא זכה לשום מעלה ומדריגה אלא על ידי ריבוי טרחות ועבודות, שעבד וייגע ימים ושנים עד שזכה למה שזכה, ולכן אין שייך לקנאת אותו כלל, העיקר רק להסתכל עליו, וללמוד ממנו איך יכולים להתעלות בעבודת ה' כשיש לאדם רצון, בבחינת (בבא בתרא כ"א.) קנאת סופרים תרבה חכמה, כי הכל תלוי ברצון, אם יש לאדם רצון אמיתי, יגיע לכל מה שרוצה להגיע, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ה) פותח את ידך ומשביע לכל חי "רצון", אוכל או כסף לא כתיב, אלא "רצון", כי אם יש לאדם רצון יש לו הכל, והצדיקים הגדולים גילו לאנשי סודם, שכל מה שזכו למעלתם, היתה רק על ידי

שמסרו נפשם לעבודת השם יתברך, וכמו שאמר רביז"ל (שיחות סי' קס"ה) "איך האב זייער געהאריוועט" (יגעתי הרבה), וכן גילה האריז"ל אל תלמידו רבי חיים וויטאל ז"ל, שזכה לכל השגותיו הגבוהים, רק על ידי שהיה שמה כל כך בקיום מצוותיו יתברך, יותר מעל כל הון דעלמא, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ד), שעל ידי שמחת המצוות יכולים לעלות מתוך עמקי הקליפות, עד למעלה מאצילות, עיין שם, והצדיקים גילו את דרכי עבודתם, וביקשו אותנו שנלך בדרכיהם ונחקה אותם, כדי שגם אנחנו נזכה לכל זה, וכמו שאמר רביז"ל (חיי מוהר"ן סי' ר"ל) אני יכול לעשות צדיקים כמוני ממש, וכן אמר (שם סי' שנ"ד) שאם היו מצייתים אותי באמת, לא היה מדריגה שבעולם שלא הייתי מביא אתכם אליו, כי הצדיקים הגדולים לא היה בהם קנאה, ולא פחדו שיקחו אחרים את גדולתם, שהרי יש די באלקותו יתברך לכל בריה, ורצו שהלוואי יעשו אחרים כמותם ויזכו גם הם לכל הטובות שבעולם, ולכן אשרי מי שעוקר מעצמו את מדת הקנאה לגמרי, ושמה תמיד בגדולת אחרים, כי אז יהיה חיים טובים ואמיתיים, בזה ובבא לנצה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (בראשית ל"ז) ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום, ויש לומר שבפסוק זאת מרומז לימוד הנ"ל של רביז"ל, מאיפוא בא לאדם מדת הקנאה והשנאה, עד שמביא אותו למדת הרציחה רחמנא ליצלן? על ידי שרואה שאחד נעשה אהוב מאד לאביו שבשמים, ומתחיל לקנאות בגדולתו, ואינו מבחין שבוודאי זכה לגדולתו על ידי היגיעות והמרחות שהכניס בעבודת ה', שזהו ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו, היינו שהבחינו על יוסף הצדיק שהוא אהוב מאד אל אביהם שבשמים, ולא הבינו למה הגיע למעלה זאת, יותר מהם, ולכן וישנאו אותו, שנולד בקרבם שנאה, שהוא תוצאה ממדת הקנאה כנ"ל, עד, ולא יכלו דברו לשלום, ותרגום אונקלוס, ולא "צבן" למללא עמיה לשלם, פירוש, שלא "רצו" לדבר עמו לשלום, כי הכל תלוי ברצון כנ"ל, ואם היו רוצים, היו יכולים לעשות כמוהו, וגם ראשי תיבות י'כלו ד'ברו ל'שלום הוא יל"ד, לרמוז שמדה זאת עוד נקבע באדם כשהוא ילד, וצריך לעבוד על זה מקטנותו, לנקות עצמו ממנה.

והנה יוסף סיפר להם החלומות שלו, כדי שיבינו שהכל תלוי ביגיעות ועבודות, בבחינת, והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה, שכולנו בוודאי עוסקים בעבודת השם יתברך, ורוצים להגיע למדריגות גבוהות, אבל והנה קמה אלומתי

וגם נצבה, שאני יגעתי וטרחתי עד שקמה אלומתי וגם נצבה, שלא הנחתי את הרצון עד שהגעתי אליה, ולכן בודאי והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי, כי כולכם נתבטלו מלפניי, אבל אם אתם תעשו כמוני, בודאי תגיעו גם למעלה זאת, אבל לא הבחינו עוצם מעלתו, ונדמה להם שרוצה למשול עליהם, והשנאה בער בהם עד והתנכלו אותו להמיתו, כי זהו תוצאה של מדת הקנאה והשנאה כנ"ל, אבל לבסוף כולם הכירו והודו למעלתו, ודייקא על ידו היה להם קיום במצרים, והשם יתברך יזכינו לעקור מעצמינו מדת הקנאה לגמרי, ונזכה תמיד לשמוח בגדולת חבירינו, עדי נזכה לראות בגאולת וישועת ישראל, בכיאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת וישב ה'תשס"ו

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מבערגיר ועני מעשה " דף רל"ו, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, ועל הים היה רוצה, הרוצח הוא הס"מ והיצר הרע, שעומד על ים החכמה, היינו על המוח, שהוא משכן הנשמה של איש הישראלי, ואורב עליו לתפסו ברשתו ולהרגו, כדי שלא יגיע אל תכליתו הנצחי לעולם הבא, כי עיקר הכנתו של אדם לחיי עולם הבא, שהוא עולם החי והקיים לעד, הנמשל לים, הוא על ידי עבודתו את השם יתברך בעולם הזה הדומה ליבשה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (רות רבה פרשה ג' סי' ג') עולם הבאה דומה לים, ועולם הזה דומה ליבשה, אם אין אדם מתקן לו ביבשה, מה יאכל בים, ולכן הס"מ, שהוא הרוצח הגדול, עומד על הים, כדי למנוע נשמות ישראל מלהגיע אל תכליתם.

והרוצח שמע, שנמצא יפת תאר כזו בעולם, וחשב לתפסה, כי הס"מ אורב ביותר על הנשמות הגבוהות והיקרות, כי דייקא על אלו הנשמות שידוע שיש להם

כוחות עצומות לפעול פעולות גדולות בעולם, הוא אורב ביותר ללכדם ברשתו, כי על ידי שיתפוס נשמות אלו, ממילא יהיה נמשך אחריהם המון נשמות רבות התלויות בהם, ואזי מלאכתו קל ביותר, ועל כן, בראות אדם שהם"מ מתגבר עליו ביותר, יש לו לדעת שיש בו כוחות עצומות לפעול דברים גדולים בעולם, ומחמת זה הם"מ אורב עליו כל כך, ואם רק יתגבר נגדו כראוי, יזכה לדברים יפים מאד, עין לא ראתה אלקים זולתיך.

אף שהוא לא היה צריך אותה, כי היה סרים, אך חשק לתפסה כדי למכרה לאיזה מלך ויקח בעדה הון רב, כי הסטרא אחרא נקרא אל אחר, דאסטרס ולא עביד פירין (זוהר משפטים ק"ג), כי אין לו שום הנאה במה שתופס נשמות ישראל, ובמה שמכשיל אותם בעוונות חס ושלום, רק כל כוונתו למכור אותו ביד המלך זקן וכסיל שהוא היצר הרע, ולקחת כסף בשבילה, שזהו ענין תאות ממון שהוא עיקר השקר והחושך של הסטרא אחרא (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ג), וצריכין הרבה סייעתא דשמיא לינצל ממנו.

והתחיל להשתדל בזה, והרוצח הוא מופקר, והפקיר עצמו, אם יפעל יפעל, ואם לאו לאו; ומה יפסיד? כי הוא מופקר בדרך הרוצח, כי הסטרא אחרא מוכן להפקיר את הכל, כדי לתפוס ברשתו אפילו נשמה אחת מישראל חס ושלום, כי הוא יודע היטיב מעלתן וחשיבותן של ישראל, ואיך שבשורשם הם רחוקים מעוונות לגמרי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ז'), ולכן הוא מוכן להפקיר את הכל כדי לכבוש אותם, אבל צריכין להזדרז מאד עם כל הכוחות לצאת מתחת ידו, ולא להתפתות אליו, ואזי בוודאי יהיה השם יתברך בעזרו, להכניע אותו לגמרי, והשם יתברך יזכינו לנצח את מלחמת היצר באמת, ונזכה להיות קשורים ודבוקים בו יתברך תמיד, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וישב ה'תשס"ו

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעוויין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ד המדבר מענין חלום ונבואה ומפגם לשון הרע, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור נמרץ על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל), חלום הוא כח המדמה, וצריכין לשמור את העין מכח המדמה, וכח המדמה בא על ידי לשון הרע, ולהכניע כח המדמה הוא על ידי בחינת רוח נבואה ושמחה וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כל אדם צריך לשמור את עצמו מכח המדמה, היינו מן הדמיונות שמבלבלים את מוחו מלחשוב מהקדוש ברוך הוא, כי זהו עיקר עבודת האדם, לברר ולזכך את מוחו עד שיחשוב תמיד מהקדוש ברוך הוא, ויהיה מוחו נקי מכל מיני דמיונות של הבל הבאים מגשמיות וחומריות עולם הזה, ואז החלומות שלו חלומות צודקים ואמיתיים, בחינת רוח נבואה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות נ"ו:) חלום אחד מששים לנבואה, כי כשאדם מתחזק כל היום בשמחה עצומה, ומשמח עצמו תמיד באלקותו יתברך, אזי גם בשעת שינה הוא ניצול מכח המדמה, ובחלומות שלו יש רוח נבואה, מה שאין כן הרודף אחר כח המדמה גם בשעה שהוא ער במשך היום, אזי כלילה בשעת שינה, כל חלומותיו באים מכח המדמה, ואין בהם אמת כלל.

והנה עיקר הגורם להתגברות כח המדמה הוא עוון לשון הרע, כי כח המדמה הוא כח הבהמיות, כי גם בהמה יש לה הכח המדמה, והמוציא דיבה נופל לבהמיות, ועל כן מתגבר עליו כח המדמה, שהוא כח הבהמיות, כי פגם לשון הרע גדול מאד, עד שאמרו חכמינו הקדושים (ערכין ט"ו:) כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות, עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, כי מיד שאדם מפקיר את פיו לדבר רע על חברו, הוא עלול לבוא לידי כל הרעות שבעולם רחמנא ליצלן, שהרי אין דמיו של חברו חשוב בעיניו, כי לשון הרע נחשב כאילו הורג את חברו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שם) המספר לשון הרע הורג שלשה וכו', וכן יש בו עבודה זרה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי פאה ד:) האומר לשון הרע אינו אומר עד שכופר בעיקר, ואזי כל הדרכים דומים לפניו כמישור, והוא עלול

לבוא לידי גילוי עריות רחמנא ליצלן, ולכן צריכין לשמור עצמו מאד מכל מיני פגם של לשון הרע, ואפילו מאבק של לשון הרע, השכיח מאד בין בני אדם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא קס"ה.) וכולם באבק לשון הרע, וכן לא לשמוע עדות מאיש אחד, או טענות מבעל דין אחד בלי חבירו, כי זה גם כן בכלל איסור לשון הרע, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים ק"ג:.) הרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד בו יחידי, מוציא שם רע בעלמא הוא, עיין שם, וכן אמרו (סנהדרין י:) אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו שנאמר (דברים א') שמוע בין אחיכם וגו', כי כל זה בכלל לשון הרע, כי איך תשמע דברי בעל דין אחד בשעה שאין שם חבירו להכחישו או לברר את דבריו, ולכן כל מי שרוצה לזכות לבירור כח המדמה, ושיהיו חלומותיו ודבריו צודקים ואמיתיים, עליו לשמור את עצמו מאד מכל מיני פגם של לשון הרע, ואז יזכה לדעת נכון, ולבירור כח המדמה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (בראשית ל"ז) ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה, ויש להבין מהו ענין הגערה הזאת שגער יעקב ביוסף, והכחיש דברי חלומותיו, ואחר כך כתיב (פסוק י"א) ואביו שמר את הדבר, ופירש"י, היה ממתין ומצפה מתי יבוא, הרי שיעקב האמין לדברי חלומותיו, וידע שיש בהם רוח הקודש, אם כן מהו הגערה שגער בו מקודם (עיין שם ברש"י שיעקב רצה להוציא הדבר מלב בניו וכו')? והנה על פי דברי רבינו"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי בוודאי החלומות של יוסף הצדיק היו חלומות צודקים ואמיתיים, הבאים מבחינת רוח נבואה, שהרי יוסף היה בן זקונים של יעקב אבינו, וכל אשר למד יעקב משם ועבר מסר לו, ואם כן בוודאי היה לו בירור המדמה, אבל מחמת שיוסף היה רגיל להביא דיבתם רעה אל אביהם, והיה רק כמו עד אחד בדבר (כמובא בפירוש הטור על התורה ענין זה עיין שם), לכן חשש יעקב שלא יהיו בדבריו גדר של לשון הרע, שזה מכחיש כח הנבואה שבחלום, ומגביר כח המדמה, ולכן בשעה "ויספר אל אביו ואל אחיו" החלומות אשר חלם, אזי "ויגער בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמת", היינו שיש לבדוק אם אין בתוך החלום שלך איזה אחיזה של כח המדמה, "הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה", הרי אין אמך קיים, ואם כן נראה שיש קצת דברים בתוך החלום הבאים מכח המדמה, ואין זה אלא מחמת הדיבה רעה שאתה מביא על אחיך, וכמו שכתוב מקודם (פסוק ה') ויוסיפו שנוא אותנו על חלומותינו ועל דבריו, ופירש"י, על דיבתם רעה שהיה מביא לאביהם, ולכאורה למה הזכיר הפסוק עוד הפעם ענין הדיבה

רעה, הרי השנאה היה עכשיו מחמת החלומות, ומהו הקשר בין "חלומותיו" ל"דבריו"? אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי מן החלומות לבד אל היו שונאים אותו כל כך, כי היו יודעים שיש בהם רוח הקודש ורוח נבואה, אבל מחמת שידעו מן הדיבה רעה שהיה מביא, לכן כבר חששו שיש איזה אחיזה לכח המדמה בתוך חלומותיו, ומטעם זה היו שונאים אותו, ודו"ק.

וזהו המסורה (המובא בבעל הטורים כאן), "ויגער" בו אביו, ואידך (תהלים ק"ו) "ויגער" בים סוף ויחרב, כי גם בקריעת ים סוף בא הם"מ והלשין על ישראל, ואמר הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה, הללו מגלי עריות והללו מגלי עריות, הללו שופכי דמים והללו שופכי דמים, ולא רצה שיקרע הים לפניהם, כמובא בזוהר (תרומה ק"ע:), אבל הקדוש ברוך הוא גער בו, והוריד אותו מקטרוגו, בבחינת "ויגער" בים סוף ויחרב, ואמר לו, שומה שבעולם, הלא לא עבדום אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף הדעת, ואתה דן שוגג כמזיד ואונם כרצון (כמובא בילקוט שמעוני שמות רמז רל"ד), נמצא שגם הקדוש ברוך הוא השתיק הם"מ מן הלשון הרע שלו, ואמר לו שלא יקטרג על בניו חביביו, וזהו מחמת שיש שלום ואחדות ביניהם, כי יוסף הצדיק כבר קיבל תוכחת יעקב אביו, בבחינת "ויגער" בו אביו, וכבר נזהרים לא להלשין ולומר דלטורין אחד על חבירו, ולכן בוודאי ראויים לגאולה, ואם כן מובן הקשר של המסורה, "ויגער" בו אביו, "ויגער" בים סוף ויחרב, כי שניהם לבטל פגם המלשינות, והבן, והשם יתברך יזכינו להיות נשמרים מכל מיני פגם של לשון הרע בתכלית, ונלמד תמיד רק זכותים על נשמות ישראל, עדי נזכה לראות בגאולתן וישועתן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

